

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aurum Sapientvm, Sive Ars, Sine Scelere, & cum virtute,
ditescendi**

Masen, Jacob

Coloniae Ubiorum, 1661

Qvæstio VII. Quis labor, & quæ sollicitudo adhibenda divitias sectanti?

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55377)

Q V Æ S T I O VI.

Quis labor, & qua sollicitudo adhibenda
de viuis sectanti?

Iam ambigere nonnullos suspicor, quibus
constitutum est in Deo spem suam figere;
frustrane noster futurus sit labor, & vigilan-
tia ad comparandas opes; cum enim Domi-
nus teneatur lege promissorum illi, qui non
confidit in homine & non ponit carnem bra-
chium suum, a sed qui iacet super Dominum
curam suam, Supervacuus labor hominis il-
lius futurus videtur, præsertim cum Ecclesiæ
Principes moneant. *Nihil solliciti sitis, sed in
omni oratione & obsecratione cum gratiarum
actione petitiones vestrae innotescant apud De-
um* b Gratias enim antequam obtinueris, ju-
bet agere, si certus sis, priusquam petas, te
postulata obtenturum. Et Petri monitum est,
*omnem sollicitudinem vestram proijcientes in
eum quoniam ipsi cura est de vobis. c ipsius-
met veritatis hæc est oratio, Non potestis Deo
servire & Māmona, ideo dico vobis, ne solliciti
sitis anima vestra quid māduceris, neque cor-
pori quid induamini, respicite volatilia cæli,
quoniā non serunt, neque metūt, neque congre-
gant*

a Ier. 11. b Phil. 4. 6. c 1. Pet. 5. 7.

gant in horrea, & Pater vester caelestis, pasci
 illa, non vos magis pluri estis illi? subjungit
 hac omnia gentes inquirunt, quarite ergo pri-
 mum regnum Dei, & hac omnia adjicientur.
 (a) Hæc oratio ita à quibusdam olim accep-
 ta est, ut nefas ducerent Monachum ac Deo
 consecratum quicquam pro victu laborare.
 Euchitæ illi dicti quosdam hodie ex Anaba-
 ptistis sectatores habent, Hos more volu-
 crum, sine cura vitam laudantes, B. Augusti-
 nus ridet, quæritque. *Cur ergo illi manus otio-
 sas, & plena repositoria volunt habere? cur de-
 nique molunt & coquunt? hac enim aves non
 faciunt?* (b) Nimirum divinæ literæ vastum
 sunt mare, quod scopulos tamen suos scyl-
 lasque habet, ad quas non pauci impingunt,
 qui suo nimium ingenio tribuunt, & sobrie-
 minus provehuntur. Sollicitudo illa à Domi-
 no rejicitur, quæ cum turbatione est. Qui
 circa temporales curas abripiuntur, his illud
 Christi ad Martham objicitur, *solicita es &
 turbaris erga plurima, porro unum est necessa-
 rium,* (c) quod verò illud? *solicitum ambulare
 cum Deo tuo.* (d) ut Magdalena suo exemplo
 docebat, hanc primum vult esse curam, alte-
 ram

a Matt. 6. 24. & seq. b August. de oper.
 monarch. c. 23 tom. 3 c Luc. 10. 41. d Micho
 6. 8.

ram temporalibus impendi postulat. D. Thomæ Aquinatis hæc est expositio. *Cum Dominus ait, nolite solliciti esse, non hoc dicit ut ista non procurent, quantum necessitatu est, undè honestè potuerunt vivere; sed ne cura temporalium retrahamini ab æternis.* (a) Ordo tantum exigitur, *Anima plus est quàm esca*, regnum Dei terreno præferendum. illius ergo cura debet esse potissima; aliud non negligi: neque enim alia nobis ratione concessum nisi per laborem à superis. Minori Deus miraculo à cælo manna profundere potuit, quàm de terra educere segetem, ea lege atque ordine succrescentem. Minus erat Angelorum manibus, quàm hominum ista confici.

Poterant zytho vinove fluere rupes, quæ aquis scaturiunt poterant & panem arbores pro pomis fundere, poterat verbo Deus tot vrbes palatiage excitare, quot unquam orbis, magnificentia ac numero tulit maxima; verbo, paradisu tota esse tellus potuit; sed lex illa Adamo posterisque lata est, *in sudore vultus tui vesceris pane tuo, donec revertaris in terram de qua sumptus es.* (b) Et homo nascitur ad laborem sicut avis ad volatum (c)

C

Sed

a) D. Thom. in Cant. b) Gen. 3. 19. c) Job 5. 7.

Sed alius est labor prudentium: alius stultorum. Labor stultorum affligit eos (a) Vacua est spes illorum, & labores sine fructu, & inutilia opera eorum. (b) Bonorum autem laborum gloriosus est fructus, & que non concidat radix sapientia. (c) Si iustitiam quis diligit, labores huius magnas habent vires, (d) quanquam non deficit etiam in quem illud Sapientis cadat. Stultus complicat manus suas & comedit carnes suas, dicens: melior est pugillus cum requie, quam plena utraque manus cum labore & afflictione animi. Et alius reperitur, qui laborare non cessat, nec fatiatur oculis eius divitijs, nec recogitat dicens: cui laboro? Sed attende quo Epiphonemate hunc laborem Sapiens coronet. In hoc quoque vanitas est, & afflictio pessima. (e) Concludat hanc Sapientis filij doctrinam pius ac Sapiens Pater. Beati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in vijs eius. (f) intellige, ambulandum tibi esset in hisce diebus peregrinationis tuæ non sedendum aut standum in vijs Domini. Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es, & bene tibi erit. (g) Primum est timere Deum; alterum est laborare in vijs seu præceptis Domini;

a) Eccl. 10. 15. (b) Sap. 3. 11, c) ib. 15. (d) Sap. 6. 7. (e) Eccl. 4. 6, 8 (f) Ps. 127. 1 g) p. 1282.

mini; tertium, si victus aliunde non suppetat, pro illo acquirendo sollicitum esse. & hæc qui facit, beatus pronunciat.

Quantum vero laboris ac sollicitudinis adhibendum sit: quisque tum ex ratione status, cōditionis suæ, tum ex necessitatis incumbēntis mensura facile colliget. Alius enim labor agricolam, alius civem, alius pauperem, alius diuitem, alius rudem & indoctum, alius eruditum & honoratum, alius religiosum atque Ecclesiasticum, alius profanum hominem decet. Nonnullus ex imperio, alius ex voluntate labor assumitur. Omnibus tamen hæc præfixa ad opes consequendas regula est. *querite primum regnū Dei & iustitiam eius, & cetera adicientur.* Omnes in vinea Domini versantur, Domino ante omnia seruiendum. Opes huius laboris auctarium potius sunt, quàm merces. Peregrini omnes ad patriam cœlestem contendimus, viaticum quidem comparandum, sed cauendum ne præposterè viaticum magis, quàm viam spectemus: Non enim via propter viaticum; sed propter viam viaticum. Secundarius iste labor est qui diuitijs parandis impenditur. Obseruandum; quantum tibi viæ fortasse restet, ne quò magis ad senium procedis (qui morbus multorū)

est) tanto maiori cura opes congeras. Quid enim magis stultum, quam ubi minus via restat, plus viatici quarere, facile omnia contemnit, qui se quotidie cogitat moriturum. (a) Ergo à quouis suus ita auspicandus labor; ut quemadmodum olim Ethnici quoque lenserunt. |

A Ioue principii Musa, Iouis omnia plena. (b)
Sic nos Christiani illud carmen identidem repetamus.

Adiutorium nostrum in nomine Domini. (c)
Prima igitur atque vniuersalis omnium regula hæc esto.

PRINCIPIUM ET FINIS LABORIS QUÆSTIOSI DEBET ESSE DEVS.

Hanc ipsa natura à Deo condita, hanc etiam diuinæ leges, sine omni exceptione præscribunt. *Quærite primum regnum Dei.*

Peccant contra hanc legem quorum intentio ac cura prima est, ut rem suam auctiorem faciant. Similes illi, qui ideo sibi iter suscipiendum statuit, ut viaticum habeat. peruersitas hæc manifesta est, quæ animam corpori, æterna caducis, diuina humanis posthabet. Hic error non tantum à sæcularibus, qui propter opes potissimum negotian-

a) Hier. ep. ad Paulinum, b) Virgil, c) Psal. 123. 8,

iantur, potest admitti; verum etiam viris
 Ecclesiasticis, qui iccirco beneficium ad-
 eunt, ut redditibus fruantur; qui non quæ-
 runt primò regnum Dei, si propter ventrem
 Deo seruiant. Mutandum omnino consilium
 & hic status adeundus, obeundumque mu-
 nus; ut Deo seruias. *Cætera adijciuntur* Hæc
 prima Fundatorum mens. non in otiosos
 luxuriososque ventres, sed Dei Ecclesiæque
 Ministros hæc impensa subsidia. *Noxne ani-
 ma plus est quam esca? Diuitias quas deuorauit,
 euomet, & de ventre illius extrahet illas
 Deus.* a Verè multum lignum offensionis est
 aurum sacrificantium, va illis qui sectantur
 illud. b Sectari illud nequaquam debet,
 qui ex merito illud vult consequi; non de-
 betur nisi Deo seruiantibus.

Aberrant ab hoc scopo & illi qui publica
 Reipub. munia eo præcipuè consilio ad-
 eunt, ut locuplerentur. Aliud omnino spe-
 ctandum, Reipub. salus, quæ in religione ac
 pietate fundatur, bonis moribus excolitur,
 legibus regitur ciuilibus. hæc qui negligunt,
 in ouile Christi, hoc est in Reimp. Christia-
 nam, non ut pastores ex Seruatoris nostri
 sententia, sed ut fures & latrones irrum-
 punt: spoliant tantum ac vastant, non custo-

C 3

diunt

a] Job 20. 15. b] Eccl. 31. 7.

diunt. Mutandum sanè propositum erit; & Magistratus accipiendus ut communis vrbis salutem ad diuinas humanasque leges tuendas prælis, non ut proprijs emolumentis seruias; hæc, cum minime spectaueris, à Deo *adijciuntur*. Infallibilis hæc regula est, *Non potestis Deo seruire & Mammona*. Huic seruit, quisquis non propter Deum, sed diuitias propositas ad opus suscipiendam impellitur. Tu conscientiam consule, & intelliges quo pondere mouearis.

Quicquid agunt homines, intentio iudicat omnes.

Nemo ab hac lege eximitur, omnium in opibus parandis scopus Deus esse debet, non Mammona. Seruus, an liber, negotiator, an literatus fueris, & seruitium, & studium, & negotiatio ad animæ salutem, Dei-que honorem dirigenda sunt, opes sollicitè quærendæ non sunt, *adijciuntur*.

Alter regula generalis est OMNES ACTIONES NOSIRAS, QUIBVS LVCRVM ALIQUOD COMPARAMVS, HVMANIS AC DIVINIS LEGIBVS CONFORMANDAS ESSE. Hanc & ratio dicat, & Christus præscribit. *quærite primum regnum Dei & iustitiam eius*. Pec- cant contra hanc primo quotquot cum aliorum iniuria suas opes augent, quotquot
aut

aut dolo, aut vi fraudant proximum. mille
 hic artes negotiantium, quas longum sit
 enumerare; conscientiam Deumque testem
 habeant, qui facile scopulos aperiet. Ut id
 dicam, quam leuissimum & quotidianum
 multorum vitium est, solo mendacio carius
 merces obtrudere, dispendium esse tuum
 non lucrum existimes, nam si rationes tan-
 tum humanas consules toties mendax, de-
 nique fidem nec iuratus habebis; auertes
 crebrum emptorem, qui copiosius affue-
 rit, si fidem facilitatemque in te comperit-
 set. taceo famam cum conscientia laesam
 maiora argento bona. recte Chilon *Dam-
 num turpi lucro preferendum est, illud enim
 semel dolet, hoc semper.* a Non minus sapien-
 ter Augustinus *lucrum fecisti, sed ut lucrum
 faceres, Deum offendisti; plus perdidisti, quam
 acquisuisti* b Audiant & hoc loco Caput
 Ecclesie Clerici, & nec ubi impingant, dili-
 genter obseruent. *Pascite qui in vobis est
 gregem Dei, prudentes, non coacte, sed sponta-
 nee secundum Deum: neque in perniciosa
 gratia et voluntarie.* c Tale lucrum illorum
 est, qui creditum sibi gregem aut negligenter
 curant, aut exemplo destruunt, tum illo-

C 4 rum

a) Laert in vita Philot. l. 1. c. 4. b) in Psal.
 123. c) 1. Pet. 5.

rum, qui Ecclesiae seruitio destinati, officia pietatis sine pietate obeunt. qui inter psalmodias templorum labijs suis glorificant, & cor eorum longè à Deo est a qui inuicant, ab-rumpunt, aliquando etiam prætereunt præ-cum Canoniarum lectionem, hi nimirum iniusto ditantur Ecclesiae censu, ac restituti-onis legibus rigidè tenentur. Deo seruentibus hi redditus destinantur. Heu verum ni-mis certumque lignum offensionis est aurum *sacrificantium*! vix illis! *maledictus qui facit opus Domini fraudulenter.* a Benedictionem à liberali & larga Dei manu expectemus *scor nostrum non reprehenderit nos, tunc enim fiduciam habemus ad Deum.* b In eundem impingunt non raro scopulum, qui ad cla-uum Reipub sedent, & non qua æquitate sed quo suo commodo pleraque admini-stant, unicè curant. Scopuli hi perquam fre-quentes, & cautelis ad evadendum opus est. *Non accipies personam nec munera quia excæcant oculos sapientum, & maledictus qui accipit munera, ut percutiat animam sangui-nis innocentis.* d Non ditaberis hac iniquita-tate, *quærite iustitiam, & cætera adijcien-tur* Præclarè B. Eugenius reiecit hominem pro-

d) Isa. 29. 13 b) Ier. 48. 10 b) 1. Ioan. 3. 21. c) Psal. 16. 19, d) ibid. 27. 26.

pro foribus importunè munus obtruden-
 tem. *Nondum ingressus es domum & iam vis
 corrumpere Dominum?* De quo ita huius fa-
 cti memorator Gregorius, quo cautius fugi-
 tabat munera, ad eum undique multipliciter
 confluere: hoc quoque fere ubique accidit, ut
 fugiāt dum quaruntur, dum fugantur accele-
 rent: Immoderatis etiā tributis onerari ma-
 gis subditi, quam ornari ditarique potentes
 solent. *a* Verba Isidori sunt: *Magnum scelus est
 rē pauperā prestare diuitibus, & de sumptibus
 inopum acquirere fauores potentum: arenti
 terra aquam tollere, & flumina quæ non indi-
 gent irrigare b* quæ quod accepere nimium,
 in mare refundant. *Va illi qui multiplicat
 non sua, usquequo aggrauat contra se den-
 sum lutum. c* lutum est, neque in usum, sed
 onus tantum nostrum coacervatur, quid-
 quid iniuriā congeritur.

Peccant deinde contra hanc regulam, qui
 nec tempus nec modum in opibus conge-
 rendis seruant, quibus illud euenit quod
 immodicæ edacitatis hominibus, qui im-
 moderatione nimia ciborum, stomachum
 obruunt, & virium sanitatisque fomentis

C 5

vale-

a) lib 22. moral. b) lib. 3. de sum. bono. c) Habacuc. 2.

valetudinem infringunt. Inuenies Tantalos
 perpetuo lucro inuantes sed irrito labore,
 qui vix sibi imperare possunt, ut semihoru-
 lam suis occupationibus diurnis suffuren-
 tur, eamque diuino sacrificio præsentes im-
 pendent, ut matutinum vespertinumque
 tempus, ante & post labores, Deo conse-
 erent; ut sacris Ecclesiæ diebus ab opere
 profano manum contineant, tanquam ad
 metalli fodinas mancipati, sed Danaidum
 dolio hauiunt opes, nunquam implentur;
 aut certè, quod minus tormentum non est,
 partis non fruuntur. a Nimirum *qui seminat
 in carne sua, de carne metet & corruptionem.*
 b *Convertimini potius à vijs vestris prauis,
 & ambulate vias Domini, seminate vobis in
 iustitia & metite in misericordia.* c *conside-
 rate coruos, Deus pascet illos, quanto magis
 vos?* d *quisquis es, dic cum Davide. e Deus
 Deus meus ad te de luce vigilo f Iacta super
 Dominum curam tuam & ipse te enutriet.*
 Cum eodem expertus fatebere. *Mihi au-
 tem adherere Deo bonum est, ponere in Domi-
 no Deo spem meam.* g

Nec verò hæc difficilia futura sunt, cui
 iam antè persuasum, hac potissimum via ac
 ratio-

a) Gal. 6. b) Osee 10. 12. c) Luc. 12. d) Ps. 62.
 2. e) Ps. 54. 23. f) Ps. 72. 28.

ratione diuitias parari, Nam longè duriora sunt quæ mundus opes sectantibus præcepta scribit, si cum ijs, quæ hæctenus exigo, comparentur. Inter quot terræ marisque discrimina miserrimi illius affectæ iactantur? Hic durissimam agricolis, incertam mercatoribus, calamitosam prorsus militibus, anxiam curarumque plenam omnibus vitam præscribit. Lex una, & facilis est Christi. *Quærite primum regnum Dei, & iustitiam eius, & cætera omnia adicientur vobis.*

QVÆSTIO VII.

An homini unquam desint necessaria, quæ diuina se prouidentia totum fidenter committit?

Qui hanc ad animum suum cogitationē admittit, quam regius Plaltes habuit, dum caneret: *a Domini est terra & plenitudo eius, orbis terrarum, & universi qui habitant in ea:* hunc, vel negligentem rerum suarum provisorem Deum facere, necesse est, vel certè etiam admittere, quòd universorum ipse, ab ultima terræ centri arenula, ad supremum cœlorum ac Cherubinorum Angelorum curam administrationemq; prorsus omnem suscipiat: ita quidem, ut siquid

C 6 sit.

a) Psal. 49 12.